

ТЕКСТ СТАТТІ ТУТ

Коваль Михайло Васильович

На небосхилі історичної науки стало однією зіркою менше — 15 вересня 2001 р. на 68 році життя передчасно відійшов у вічність відомий в Україні і далеко за її межами вчений, професор, доктор історичних наук М.В. Коваль.

Ця несподівана втрата ще більш гірка від того, що не стало особистості, яка перебувала на злеті творчої думки, мала що сказати людям, була сповнена нових задумів і планів.

Рівно 40 років свого життя Михайло Васильович Коваль віддав Інституту історії України, до якого він прийшов у лютому 1961 р. з посади редактора видавництва АН УРСР. У його стінах він подолав усі шаблі — від молодшого наукового співробітника до завідувача відділу. Ґрунтовна фахова підготовка (у 1957 р. М. В. Коваль закінчив історико-філософський факультет Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка з відзнакою) дозволила молодому науковцю швидко посісти помітне місце серед колег, здобути авторитет серйозним, глибоким підходом до наукової роботи. У 1964 р. він захистив кандидатську, а в 1975 р. — докторську ди-

сертації. В той час сформувалося коло наукових інтересів М.В. Ковалю, основу яких склала проблематика періоду Другої світової війни.

Непересічні здібності вченого засвідчили видання, що ввійшли до скарбниці вітчизняної історичної науки. Михайло Васильович був членом редакційних колегій та авторських колективів 3-го тому тритомної монографії “Украинская ССР в Великой Отечественной войне Советского Союза 1941—1945”, 7-го тому багатотомної “Історії Української РСР”, двотомника “Історія України: нове бачення”, багатьох інших колективних фундаментальних праць. У творчому доробку талановитого вченого — близько двох десятків монографій, брошур та підручників, понад 300 статей з проблем історіографії, методології науки, воєнної проблематики.

Нові методологічні підходи дозволили М.В. Ковалю вийти на якісно новий рівень наукових досліджень, результатом яких стали такі праці, як “Україна у Другій світовій та Великій Вітчизняній війнах (1939—1945). Спроба сучасного концептуального бачення” (1999 р.), “Друга світова війна і Україна (1939—1945 рр.). Історіософські нотатки” (1999 р.), а також остання монографія “Україна у Другій світовій та Великій Вітчизняній війнах (2000 р.), що вийшла у серії “Україна крізь віки”. Без перебільшення можна сказати, що вони заклали базу для нового етапу досліджень проблематики воєнної доби.

М.В. Коваль не був суто кабінетним ученим, виявляючи активну громадську позицію, перебуваючи в тісних контактах з науковою громадськістю, студентською молоддю. Не в останню чергу завдяки його зусиллям “Український історичний журнал” (з 1972 р. до 1988 р. він був заступником головного редактора, а з 1988 до 1994 р. — головним редактором) набув статусу високонаукового профільного періодичного видання з історії серед вітчизняних і зарубіжних учених, усіх, хто цікавиться минулим нашого народу і країни.

З ініціативи Михайла Васильовича з’явилося нове періодичне видання “Сторінки воєнної історії України”, кожне число якого з нетерпінням очікують фахівці, аспіранти, студенти.

М.В. Коваль став одним з головних наукових консультантів Меморіального комплексу “Національний музей історії Великої Вітчизняної війни 1941—1945”, постійно зустрічався з його співробітниками, даючи поради щодо змісту і спрямованості експозиції.

Протягом багатьох років М.В. Коваль займався викладацькою діяльністю в Київському державному педагогічному інституті, а серед його учнів і послідовників є чимало викладачів цього вузу. Відомий учений підготував 15 кандидатів та кількох докторів наук.

М.В. Коваль неодноразово репрезентував Інститут історії, нашу країну на різноманітних наукових форумах, брав участь у десятках конференцій, “круглих столів”, симпозіумів.

Наукові здобутки вітчизняного історика гідно оцінені державою. У 1989 р. він отримав вчене звання професора, а 1996 р. — заслуженого діяча науки і техніки України. Нагороджений Почесною Грамотою Президії АН УРСР 1983 р., медаллю “1500-річчя Києва”. Лауреат Державної премії в галузі науки і техніки 1970 р.

В особі Михайла Васильовича Ковалю історична наука втратила провідного фахівця з історії Другої світової війни, а співробітники Інституту історії України — авторитетного колегу і чуйного товариша. Всі, хто знав М.В. Ковалю, сприймають його смерть як особисту втрату і висловлюють щире співчуття родині покійного.